

DAGENS FRÅGOR

Excellensen Erlanders resplaner

Den nya Kongotragedien har gett goda möjligheter att iakttaga Sovjetunionens reaktioner. Där har allting följt vedertagna linjer. Räddningsinsatsen har stämpelplats som ett nytt imperialistiskt försök att ingripa i Kongos inre angelägenheter. Protestnoter med sådant innehåll har överlämnats till de amerikanska och belgiska ambassaderna. Den sistnämnda har visserligen vägrat att ta emot noten: samtidigt som hjälplösa och förstörda flyktingar anlände till Bryssels flygplats, kunde man inte gärna acceptera att bli beskylld för brutalitet och våld då man räddat dem. Studenter från Lumumbauniversitetet i Moskva har fått frihet att kasta sten på ambassader och att bränna diplomatbilar. Det ryska folket har ingenting fått veta om sanningen bakom utvecklingen i Kongo, ingenting om misshandel och våldtäkter, ingenting om hotet att knivarna skulle slipas och att fångna vita ofta utsattes för tortyr innan de mördades. Nyhetsförmedlingen har framstått som helt centraldirigerad och helt förvriden.

Detta ögonblick valde excellensen Erlander för att meddela, att han med tacksamhet mottagit en inbjudan att besöka Sovjetunionen. Man får utgå från att det var en tillfällighet, eller en omdömeslöshet. Hade han velat demonstrera var hans hjärta hör hemma mellan Öst och Väst, hade han annars inte kunnat göra det klarare.

Man bör givetvis inte missunna hr Erlander hans resor. Denna gång

måste han emellertid komma ihåg att han bör fara ensam. Sista gången medförde han hustru och barn. Det gjorde som bekant även hr Krustjev i somras, när han for till Skandinavien, och en av anklagelsepunkterna mot honom då han avsattes var ju den, att han medförde sina närmaste släktingar på sin resa. Normalt är detta förbjudet för en sovjetmedborgare. Släktingarna behövs hemma, om vederbörande skulle komma på idén att hoppa av. Givetvis förelåg ingen sådan misstanke mot hr Krustjev, men i stället beskylldes han för personkult. Samma anklagelse skulle kunna riktas mot hr Erlander, och även om hans sovjetiska värdar inte skulle uttala den högt, kanske de under vänliga anletsdrag dolde en misstanke att Sveriges statsminister var hemfallen åt den odemokratiska personkulten. Så får givetvis inte ske. Att professor Palme förra året publicerade en bok om "Sveriges längste statsminister" och att denna onekligen hade drag av välregisserad personkult måste med dagens nya vindar vara glömt. För övrigt glömdes boken genast efter publiceringen.

Två frågor uppstår omedelbart för oss vanliga människor. Vem avser hr Erlander att besöka? För närvarande har Sovjetunionen två ledare i toppen, hrr Brezniev och Kosygin. Vem av dem sitter kvar, när hr Erlander hinner fram? Kanske hr Erlander med sina goda förbindelser med sovjetiska härskare vet svaret på frågan. Kanske väntar han sig att på Moskvas flygplats bli mottagen av hr Podgorny, och kan-

ske avser han att i dennes sällskap mottaga det obligatoriska hederskompaniet, en syn som svenska folket älskar att se i sina TV-apparater. För vi kan väl inte vänta oss att hr Erlander hos ryssarna begär att få avlägga ett kondoleansbesök hos sin gamle vän hr Krustjev?

Den andra frågan som uppstår är denna: varför reser just hr Erlander? Det normala umgänget med utländska makter brukar, då det inte gäller statsbesök — och hr Erlander är inte, vad han än tror själv, statschef — ske genom utrikesministrarna. Det måtte inte vara lätt att vara utrikesminister åt hr Erlander. När det är fråga om något viktigt, och dit får väl trots allt räknas svenska regeringsbesök i Sovjetunionen med politisk innebörd, då övertar hr Erlander saken själv och Hans excellens Utrikesministern är inte betrodd. Det måste kännas något genant för hr Nilsson. Det är tyvärr också genant för landet. Att hr Nilsson görs löjlig i svenska ögon må vara hänt, men gentemot utlandet framstår hans andraplansroll som minst sagt egendomlig.

Befolkningsfrågan och utvecklingen

Bristen på arbetskraft gör sig numera gällande på snart sagt alla områden och torde komma att bestå under överskådlig framtid. Att detta förr eller senare kan bli ett hot mot framstegstakten i vårt land torde vara ofrånkomligt. Det är därför helt naturligt, att alla debatter — såsom helt nyligen i TV rörande sjukvårdskrisen — måste kretsa just kring detta problem och möjligheterna att förbättra situationen.

Det egendomliga är emellertid, att de synpunkter och förslag som kommer fram, så ofta präglas av ett statiskt betraktelsesätt. Utgångspunkten är tydligen att den "familjeplanering",

som vi så gärna berömmar oss för, och som starkt begränsar folkets återväxt måste godtas som ett ofrånkomligt faktum, och att det därför bara gäller att, så gott det nu går, utnyttja de produktiva resurser som står till buds. Man förbiser gärna, att ålderssammansättningen hos ett folk spelar en betydelsefull roll för framåtskridandet på längre sikt. En förgubbning av ett samhälle medför lätt stagnation och kan lägga omåttligt stora försörjningsbördor på den produktiva befolkningen, och frågan är, om det inte just är detta som nu sker och som gör arbetskraftssituationen så besvärlig.

Vi har för närvarande det lägsta födelsetalet i världen, 14,1 levande födda per 1.000 invånare. Och netto-reproduktionstalet, som anger antalet levande födda döttrar påvarje kvinna, är lågt. Det var 1960 1,023 och beräknas vid slutet av 1970-talet ligga på ungefär samma nivå. Det är således med ytterst ringa marginal som det svenska folket reproducerar sig självt.

Vad detta betyder för åldersfördelningen framgår av nedanstående, ur statistiken och befolkningsprognoserna hämtade uppgifter om antalet personer i olika åldersgrupper 1960, 1970 och 1980. (Siffrorna angivna i jämna 1.000-tal.)

Åldersgrupper	1960	1970	1980
0—14 år	1.650	1.750	1.850
15—24 „	1.060	1.060	1.080
25—64 „	3.880	4.040	4.180
65— „	900	1.140	1.420
Hela befolkningen	7.490	7.990	8.530

Av en befolkningsökning under perioden på 1.040.000 personer kommer således inte mindre än 720.000 på de "tärande" åldersgrupperna upp till 14 år och över 65 år men endast 320.000 personer på de i väsentlig omfattning "produktiva" åldersgrupperna. Därtill kommer, att sistnämnda siffra torde få reduceras med kanske ca 70.000 personer med hänsyn till den väntade

stegringen av studerande vid gymnasier och högre utbildningsanstalter. Att en sådan utveckling medför ökad försörjningsbörda för den produktivt verksamma delen av befolkningen är uppenbart.

Den befolkningsökning vi haft under efterkrigstiden har i inte ringa grad byggt på invandringsöverskottet. Detta höll sig under 1950-talet vid ca 10.000 personer om året och befolkningsprognoserna utgår från antagandet, att det skall bli ungefär desamma under perioden 1960—1980 eller således ca 200.000 personer för hela perioden. Detta betyder, att ett sådant invandringsöverskott är nödvändigt, för att tillväxten av antalet personer i de produktiva åldrarna skall bli det ovan angivna, 250.000 à 300.000 personer. Inget kan tydligare visa hur vårt folk förlorat kraften att reproducera sig självt.

Sedan är det en annan sak, om ett så stort invandringsöverskott verkligen kan påräknas för hela perioden. För de närmaste åren är nog antagandet realistiskt, men hur det går på längre sikt är svårt att veta. Bortsett från det tillskott vi fått till följd av politiska förhållanden i andra länder och den därmed sammanhängande flyktingströmmen, har invandringen (och den relativt låga utvandringen) sannolikt berott på de relativt gynnsamma ekonomiska förhållandena i vårt land, på de goda arbetsmöjligheterna och de i förhållande till många andra länder mycket goda arbetsförtjänsterna. Men skulle dessa förutsättningar förändras till följd av stagnationstendenser i vår ekonomi samt stigande bördor för den icke produktiva befolkningsdelen, kan det lätt hända, att vi drabbas av den dubbla effekten av minskad invandring och ökad utvandring med därav följande svårigheter att lösa bland annat våra sociala "köproblem".

Trots den bekymmersamma utveckling som återspeglas i de ovan angivna siffrorna för befolkningsstrukturens förändringar, överväger vi att ytterligare begränsa arbetstiden. För att lösa den akuta bristsituationen på arbetsmarknaden vill man tvinga ut ett ökat antal gifta kvinnor i förvärvslivet, ehuru enligt erfarenheten en sådan åtgärd sänker barnantalet och hejdar befolkningens tillväxttakt. Vi försummar kärnfrågan: befolkningsökningen och åldersfördelningen i ett progressivt samhälle.

"Radikal" familjesyn

Diskrimineringen av framför allt flerbarnsfamiljerna på skatte- och bostadspolitikens samt barntillsynens område torde starkt bidra till den befolkningskris vi för närvarande måste anses vara inne i (1960 nådde vi t. o. m. under 30-talets rekordlåga födelsesiffror). Flerbarnsfamiljerna har emellertid nyligen rönt viss uppmärksamhet från ansvarigt håll genom familjeberedningens senaste betänkande "Ökat stöd till barnfamiljer". Man föreslår där ett särskilt *familjetillägg* till flerbarnsfamiljerna — i praktiken detsamma som *differentierade barnbidrag* vilket dock är en oanvändbar term eftersom högerpartiet kämpat för detta i många år. Barnfamiljernas omotiverade skattebörda berörs däremot varken av familjeberedningen eller den allmänna skatteberedningen trots att den sistnämnda berömmar sig av att ha hållit fast vid skatt-efter-för-måga-principen.

Familjeberedningens övertro på bidrag av olika slag har också resulterat i ett resonemang om införande av vårdbidrag till alla småbarnsfamiljer. Av försiktighets skull (?) har familjeberedningen avstått från att göra några kostnadsberäkningar över sina förslag. Detta har man däremot vågat sig

på i en nyutkommen liten skrift "Radikal familjepolitik" från Folkpartiets ungdomsförbund. Ett fullt utbyggt bidragssystem (vilket är skriftens målsättning) där samhället övertagit grundkostnaderna för barnen kommer att kosta nio miljarder kronor per år. Som första etapp nöjer man sig emellertid med "endast" fyra miljarder (= vad hela folkpensioneringen för närvarande kostar). Finansieringen vill man skall ske delvis genom de intäkter man erhåller genom en revidering av familjebeskattningen d. v. s. genom införande av renodlad särbeskattning. En sådan kommer nämligen att innebära ökad skatt för de flesta familjer med eller utan barn och inbringa ca 2 miljarder. De övriga drygt 2 miljarderna torde alltså få tas ut genom ytterligare skattehöjningar. Troligen räknar man med att särbeskattningen även indirekt skall ge ökade skatteintäkter genom att borttagandet av hemmakvinnans ortsavdrag och införandet av ungarlsskatt för maken (oavsett hur stor familj han har) skall "stimulera" kvinnan till att ta förvärvsarbete. Barnfamiljerna skall erhålla kompensation för skattehöjningarna genom dels höjt barnbidrag och dels ett vårdbidrag som skall ersätta det nuvarande förvärvsavdraget med den skillnaden att det skall utgå till alla småbarnsfamiljer oavsett om båda föräldrarna förvärvsarbetar eller icke. Den kollektiva barntillsynen bör byggas ut och även i fortsättningen subventioneras så att daghemsavgiften maximeras till vårdbidragets storlek. "Härigenom motverkas de hinder som för närvarande finns för kvinnans jämlikhet."

De nuvarande familjebostadsbidragen föreslås slopade eftersom de på grund av bostadsbristen inte fyller den funktion de avsett. Samtidigt pläderar man för en fri bostadsmarknad med marknadsanpassade hyror (Obs!

det enda verkligt radikala förslaget i hela skriften). Att samtidigt beröva barnfamiljerna bostadsbidraget kommer att minska deras chanser till en rymligare bostad.

Förutom att de flesta förslagen i "Radikal familjepolitik" leder till ökat samhällsinflytande över den enskilde kommer de att snarare försämra än förbättra barnfamiljernas situation samt minska föräldrarnas möjligheter till fritt val mellan hem- och yrkesarbete. Införandet av särbeskattning kommer att bli så komplicerat (vilket också medges i skriften) att alla skatteexperter, inklusive skatteberedningen, därför avrått ett dylikt förslag. Barnfamiljernas ekonomi blir genom ett ensidigt bidragssystem helt beroende av samhällsresurser och det redan nu så arbetshämmande skattetrycket blir ännu hårdare. Vårdbidragen kommer, eftersom de av statsfinansiella skäl blir mycket låga, att ytterligare nedvärdera det vårdande yrket och därmed också kvinnan. De kommer vidare att verka dirigerande i valet mellan hem- och yrkesarbete. Kvinnan kommer att stanna i hemmet för att slippa betala ut bidraget igen. Det kommer fortfarande inte att anses "lönande" att förvärvsarbete eftersom hon nu också skall inräkna "förlusten" av vårdbidraget. Möjligtvis tar hon ett mindre arbete för att tjäna in det ortsavdrag hon ju annars går miste om, men några ökade yrkesambitioner torde inte vara att vänta. För övrigt kommer hennes möjligheter till förvärvsarbete utom hemmet att hindras genom bristen på barntillsynsmöjligheter. Den fortsatta ensidiga inriktningen på kollektiv subventionerad barntillsyn kommer ju fortfarande att endast kunna användas av en mycket liten minoritet. Daghemsbristen kan lika litet som bostadsbristen byggas bort om inte fri prissättning tillåtes. Redan nu har vi 200.000 förvärvsarbetande kvinnor

med barn i förskoleåldern och endast 10.000 daghemsplatser. Man räknar med att högst ytterligare 10.000 platser skall kunna finnas 1970 och ändå måste denna numerärt lilla utbyggnad ske på lekskolornas bekostnad. Givetvis kommer denna personal- och kostnadskrävande tillsynsform också att gå ut över andra redan nu katastrofalt drabbade vårdområden.

Att i detta läge inte kräva en kraftig sänkning av skatteprogressiviteten samt ordentliga förvärvsavdrag efter styrkta barntillsynskostnader för att uppmuntra alla slags — även individuellt anpassade och kanske mer personalbesparande — barntillsynsformer är både oförklarligt och ansvarslost. Genom sin oförmåga till en ny syn på familjepolitiken har "radikallerna" visat, att de är varken radikala eller angelägna om en förnyelse. De enda konstruktiva förslagen hittills har presenterats från den socialkonservativa sidan. Det är närmast eländigt, att ett så viktigt område som familjepolitiken av partipolitiska prestigehänsyn uppenbarligen kommer att försummas även framdeles, inte bara av regeringen utan också av folkpartiet, om FPU lyckas få sin vilja igenom.

Socialdemokratisk ungdomskontroll

Statens Ungdomsråd tillkom genom ett kungligt brev 1959, då 36 ledamöter representerande ungdoms- och kvinnoorganisationer samt vissa statliga myndigheter kallades att utgöra ett "kontakt- och samarbetsorgan" i ungdomsfrågor. Efter en tid utökades antalet till 40 ledamöter. Ett arbetsutskott med totalt 17 ledamöter tillsattes och på ett senare stadium ännu ett organ, delegationen, som närmast fick karaktären av ett mindre arbetsutskott. Under innevarande år har en omorganisation ägt rum. Rådet har

ersatts med ett *representantskap*, i vilket samtliga ungdomsorganisationer ingår. Detta har en rådgivande funktion — beslutanderätt bara beträffande val av styrelse och formell beslutanderätt ifråga om anslagsäskandet. Den egentliga beslutanderätten och makten tillkommer *styrelsen*, som ersätter tidigare fungerande arbetsutskott och delegation.

Vid tidpunkten för omorganisationen bestod arbetsutskottet av totalt 18 ledamöter, 9 ordinarie, 7 suppleanter (en suppleantpost var vakant) samt två sekreterare. Av dessa var 13 socialdemokrater, en representerade folkpartiet och en Högerens Ungdomsförbund. I tre fall är partitillhörigheten inte absolut känd. Av delegationens fem ledamöter var samtliga, möjligen med ett undantag, socialdemokrater.

I styrelsen för det omorganiserade Statens Ungdomsråd är den socialdemokratiska dominansen likaledes betydande. Ordföranden, Rune Carlstein (s) jämte ersättare ungdomskonsulent Lars Gråby (s), har utsetts av Kungl. Maj:t. Av de övriga sex ordinarie ledamöterna är tre socialdemokrater, en representerar cp och en fp, medan partitillhörigheten i ett fall är okänd. Rådets båda sekreterare är bägge aktiva socialdemokrater, en f. d. SSU-ombudsman och en instruktör i Unga Örnar.

Statens Ungdomsråds uppgifter är ytterst vagt angivna. Det är ingen överdrift att säga, att detta i kombination med vissa ambitioner har lett till att rådet mer och mer opåkallat börjat överta ansvaret att planlägga ungdomsorganisationernas arbete. Det finns en stark strävan att på ungdomsorganisationernas vägnar sköta kontakten med Sveriges Radio och hjälpa dem att planera ungdomsprogram i radio och TV. De internationella kontakterna har hittills legat utom rådets arbetsfält, men

även på detta område märks en klar tendens från rådet att vilja bli betraktat som de svenska ungdomsorganisationernas representativa organ utåt.

Statens Ungdomsråd har följaktligen kommit att bli en direkt konkurrent till Sveriges Ungdomsorganisationers Landsråd (SUL), ett helt frivilligt samarbetsorgan. Inom SUL går ordförandeposten turvis till olika organisationer. I Statens Ungdomsråd med en av regeringen utsedd ordförande behöver man i nuvarande läge inte riskera, att posten skall gå till någon borgerlig. Genom att säkra kontrollen av den centrala ledningen skapas bättre förutsättningar för socialdemokratien att kunna kontrollera Statens Ungdomsråd än SUL och följaktligen har man inte heller något emot att reducera SUL:s inflytande till förmån för Statens Ungdomsråd.

Rådets verksamhet förtjänar en ingående granskning. Tidigare har man organiserat en i stort sett misslyckad ungdomsledarekampanj i syfte att hjälpa organisationerna att skaffa ledare. F. n. pågår en kampanj med i huvudsak samma i och för sig vällovliga syfte. Man vill, som det heter, "genom information till framförallt *hem* och *skola* upplysa om ungdomsorganisationernas betydelse som komplement till hemmets och skolans fostran". Frågan är blott, om inte de olika ungdomsorganisationerna var för sig har större förutsättningar att nå positiva resultat än en kampanj i Statens Ungdomsråds regi.

Det material som utarbetats är till sin utformning förvisso påkostat. Stillfilmer har producerats över olika temata liksom affischer och trycksaker och en grammofonskiva. Det bästa som kan sägas om materialet är att det är relativt opolitiskt, ehuru en kollektivistisk tendens klart lyser igenom beträffande presentationen av vad som kallats "Det föränderliga sam-

hället". Vissa delar av materialet torde kunna användas av ungdomsorganisationerna men mycket kan enbart rubriceras som plattityder, satta i system.

Tendensen lyser emellertid klart igenom när det gäller den ovanligt dåliga film, "Kenny", som samtidigt producerats i Rådets regi. Detta framgår för övrigt redan av Statens Ungdomsråds egen presentation av "Kenny". "Bakom honom", heter det bl. a., "finns fadern, jobbaren, som aldrig fick läsa fastän han var bäst i klassen, och läraren, som enligt egen utsago 'är den ende läraren öster om Åmål som förmår hålla Djingis Kahns horder stången'." Det är också intressant att finna, att av nio filmer som rekommenderas för fortsatt debatt beträffande hem och skola står det socialdemokratiska företaget Föreningsfilmo för 7, KF:s upplysningsbyrå för en och Kyrklig filmbyrå likaledes för en.

Avsikten med hela kampanjen är att den av de olika ungdomsorganisationerna skall följas upp av en dörrknackaroffensiv över hela landet, något som går under den "popbetonade" rubriken "Knackelibang". För att popularisera detta ytterligare har utlysts en stor tävling. Första priset består av en resa i den socialdemokratiska organisationen Reso:s regi, och vad mera är: svaren på pristävlingen skall sändas in till Aftonbladet (s). Varför just denna tidning? En händelse som ser ut som en tanke. Skall vi till detta lägga att propagandamaterialet i sin helhet lagts upp av Annons Svea, där KF har huvudinflytandet, blir bilden än mera fullständig.

Det återstår endast att fråga vad det hela kostar och vem som skall betala. Själva kampanjen beräknas kosta 950.000 kr, vartill kommer 120.000 kr för filmen "Kenny". Anslaget har hittills ingalunda beviljats av riksdagen, men enligt uppgift har Rådet fått något hundratusental kronor av allmän-

na medel samt regeringens välvilliga löfte om att betala hela kalaset. Hela förfaringssättet är minst sagt anmärkningsvärt. En miljon kronor kunde användas betydligt bättre. Och borde inte riksdagen ha anledning att först säga sin mening om såväl själva projektet som dess finansiering?

Något positivt har således hittills knappast kommit fram genom Statens Ungdomsråd. Relativt vällovliga projekt startas och genomföres på ett sätt som ingalunda motsvarar de stora kostnaderna. Ingenting talar heller för att Statens Ungdomsråd någonsin haft reella förutsättningar för den verksamhet man vill bedriva. Men huvudsyftet var kanske ett annat: att åstadkomma ett organ som kan garantera en socialdemokratisk kontroll över ungdomsorganisationerna och konkurrera ut ungdomsorganisationernas frivilliga samarbetsorgan, SUL. Huruvida man lyckas återstår att se, men där det finns pengar där finns det också makt, brukar det ju heta. Statsrevisorerna, bl. a., bör ha fått ett intressant arbetsfält.

Kongodramat

Snabbare än väntat lyckades den kongolesiska nationalarmén tränga fram till den kommuniststödda rebellrörelsens huvudfäste, Stanleyville. Händelseförloppet kom att ytterligare dramatiseras genom insättandet av belgiska fallskärmsjägare för att rädda de tusentals vita, vilka hölls som gisslan av rebellerna.

På sina håll kom man som väntat att reagera häftigt mot den belgiska räddningsexpeditionen. Att Moskva och Peking skulle prostera låg i sakens natur. Peking kunde givetvis inte undandra stödet åt sin skyddsling, rebelledaren Gbenye, i en kritisk situation, och för Moskva gällde det att inte framstå som mindre "antikolonialistisk". Protesterna blev dock rätt

lama, om man bortser från de ligistupp-trädanden som sannolikt med Kremledningens goda minne förekom mot olika ambassader i Moskva. Inte oväntat blev det också en häftig reaktion från de vänsterinriktade afrikanska staterna med Nasser i spetsen. Med tanke på de motiv som låg bakom uppsättningsexpeditionen förefaller reaktionen dock åtskilligt malplacerad. Trots allt är det inte så länge sedan regeringarna i Kenya, Tanganyika och Uganda ropade på brittiska trupper för att krossa militärmyterier liksom fallet var för Gabons vidkommande, ehuru det då var fråga om franska trupper. Det är betecknande, att om den egna regimen och ställningen hotas, är till och med mycket radikala afrikanska regeringar inte obenäga för att begära militär hjälp, från sina forna moderländer. Då det däremot, som i Kongofallet, är fråga om en rent humanitär expedition i ett annat land, skyndar man sig att slå på den stora propagandatrumman och fördömer i starka ordalag "imperialistiska interventioner". Givetvis blir det berättigade i aktionen än mera understruket genom att den kongolesiska centralregeringen givit sitt samtycke.

Det är uppenbart, att premiärminister Tshombe genom händelserna i Stanleyville-området fortsättningsvis kan räkna på stöd från främst USA för sin politik. Det har anförts farhågor för fortsatta strider och att Tshombe endast tillfälligt skulle ha lyckats bemästra situationen. Självfallet måste man förutsätta, att läget kommer att förbli labilt under åtskillig tid framöver, men samtidigt måste det också sägas, att centralregeringen i Kongo under Moise Tshombes ledning mycket snabbt lyckats uppnå betydelsefulla resultat. De vita legionärer, som rekryterats från Sydafrika och Rhodesia i första hand, har uppenbarligen givit nationalarmén en ny ryg-

rad. Tillsammans med Tshombes forna gendarmer och de elitförband som fallskärmsjägarna utgör kan de sannolikt relativt lätt övervinna det motstånd, som bjuds av rebellerna, även om dessa kan räkna på ett visst stöd från sympatiserande stater.

Vad som förvånar är den reaktion som förekommit på några håll i den svenska pressen mot den belgiska räddningsexpeditionen. Gamla anti-Tshombe-komplex har ånyo vädrats på ett sätt som låter ana antingen en otillåtlig okunnighet om problemen eller en skrämmande cynism. Stockholms-Tidningen (s) förfasade sig över att "västerlandet reagerar starkast så snart européers och andra vitas liv är i fara", och Dagens Nyheter (fp) ropade på en ny FN-styrka. Det är givetvis djupt tragiskt när våldsdåden får en sådan omfattning som så ofta sker i Afrika, men samtidigt är det naturligt, att europeiska trupper sätts in för att rädda livet på europeiska undersåtar. I Stanleyville rörde det sig om tusentals vita, främst belgiska men även brittiska och amerikanska medborgare, som hotades till livet av ett vettlöst mördarband. Att rebellererna dessutom utrotat praktiskt taget alla afrikaner med någon utbildning i de områden, där de härjat — enligt uppgift skall 24.000 afrikaner ha mördats — gör givetvis inte saken mindre tragisk men är sedan självständigheten beviljats inte i första hand en angelägenhet för Västvärlden. Många afrikaner räddades dock också tack vare de effektiva insatserna från de belgiska fallskärmsjägarna och major Hoares vita legionärer.

Även om en ny FN-insats skulle kunna förbättra läget, vilket är tvivelaktigt, förefaller det föga övertänkt att ropa på en sådan, då organisationen numera helt saknar ekonomiska möjligheter att engagera sig i ett så stort och kostsamt företag.

Kenya nästa?

Utvecklingen i Kenya har på sistone tagit en elakartad vändning. Rapporter har strömmat in om en tilltagande kommunistisk aktivitet. Vapen och förnödenheter från östsidan flygs in till Nairobi, och det uppges även, att hemliga militära träningsläger har upprättats.

Att frågan är känslig, därom kan intet tvivel råda. Det framgår av att det blivit allt vanligare med utvisningar av européer och asiater. Under Stanleyvillekrisens dagar försökte regeringen också att lägga skulden för rebellernas massaker på såväl afrikaner som vita på den omständigheten, att belgiska trupper intervenerat. Regimen sökte också systematiskt förhindra att nyheter spreds via Kenya om rebellernas framfart. Senare har det visat sig, att rebelledaren Gbenye inte som man förmodat hade tagit sin tillflykt till Sudan utan fanns i Kenya.

Två utvisningar har särskilt uppmärksammats, nämligen av Daily Telegraphs och Sunday Telegraphs båda korrespondenter, uppenbarligen därför att de öppet skildrat faran för ett kommunistiskt maktövertagande, och informationsministern har inte stuc-kit under stol med att man avser att införa en skärpt kontroll över pressen. Det är således i praktiken fråga om samma metoder som länge har praktiserats i Nkrumahs Ghana.

Det förefaller inte osannolikt, att Kenya kan bli den första stat på afrikanska östkusten, där kommunisterna försöker att skaffa sig ett brohuvud. Pålitligheten hos inrikesminister Oginga Odinga har mer än en gång ifrågasatts. Skulle dessa farhågor be-sannas kan den östafrikanska krut-durken snabbt bringas till explosion.